

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 30.09.2004
KOM(2004)620 endelig

**RAPPORT FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET, DET
EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG
REGIONSUDVALGET**

**om gennemførelsen af Rådets henstilling 98/561/EF af 24. september 1998 om det
europæiske samarbejde om kvalitetssikring inden for videregående uddannelser**

1. INDLEDNING

Den 24. september 1998 vedtog Ministerrådet en henstilling om det europæiske samarbejde om kvalitetssikring inden for videregående uddannelser¹. I henstillingen opfordres medlemsstaterne til at støtte eller indføre kvalitetsevalueringssystemer og tilskynde de videregående uddannelsesinstitutioner og de kompetente instanser til at samarbejde og udveksle erfaringer. Den opfordrer desuden Kommissionen til at støtte et sådant samarbejde og aflægge beretning om gennemførelsen af henstillingens mål på europæisk og nationalt plan.

Rådets henstilling fra 1998 var i vid udstrækning resultatet af et europæisk pilotprojekt, som Kommissionen gennemførte i 1990'erne. Henstillingen dannede grundlag for etableringen af ENQA-netværket, det europæiske netværk for kvalitetssikring inden for videregående uddannelse, og dette netværks stigende medlemstal.

To politiske begivenheder satte nyt skub i kvalitetsdagsordenen: Bologna-processen og Lissabon-strategien. Senest er vigtigheden af kvalitetssikring blevet understreget i den fælles midtvejsrapport fra Rådet og Kommissionen fra marts 2004 om gennemførelsen af det detaljerede arbejdsprogram for opfølgning af uddannelsessystemernes mål i Europa². Et nøjagtigt og gennemslagskraftigt kvalitetssikringssystem indgår også som et nødvendigt element i "En europæisk referenceramme for kvalifikationer", som ministrene har givet tilsagn om at indføre i forbindelse med både Bologna-processen og Lissabon-strategien.

Denne beretning består af to dele. Første del: Indførelse af kvalitetssikringssystemer i medlemsstaterne. Anden del: Europæisk og internationalt samarbejde. Beretningen drøfter desuden 'Berlin-mandatet', som ministrene fra de deltagende stater vedtog for ENQA. I bilaget findes en liste over landenes evalueringsorganer.

2. FØRSTE DEL: INDFØRELSE AF KVALITETSSIKRINGSSYSTEMER I MEDLEMSSTATERNE

Resumé

Næsten alle medlemsstater og også andre europæiske lande har indført eller er i færd med at indføre kvalitetssikringssystemer. De erfaringer, der er gjort med systemerne, varierer i varighed og intensitet, men alle betragter kvalitetssikring som et vigtigt led i deres videregående uddannelsessystemer. De systemer, som allerede er iværksat, fungerer i overensstemmelse med retningslinjerne i Rådets henstilling fra 1998.

2.1. Oprettelse af evalueringsorganer

Rådet henstiller til medlemsstaterne at støtte og om nødvendigt oprette gennemslagskraftige kvalitetssikringssystemer. De fleste medlemsstater har efterkommet opfordringen og oprettet et eller flere kvalitetssikringsorganer for at højne kvaliteten gennem ekstern evaluering. De

¹ Rådets henstilling 98/561/EF af 24. september 1998 om det europæiske samarbejde vedrørende kvalitetssikring inden for videregående uddannelser (98/561/EF) EFT L 270 af 7.10.1998, s. 56. Se bilag 1.

² "Almen & erhvervsrettet uddannelse 2010" - Lissabon-strategiens succes afhænger af gennemførelsen af hastende reformer. http://europa.eu.int/comm/education/policies/2010/doc/jir_council_final.pdf

videregående uddannelsesinstitutioner er blevet opfordret til at etablere deres egne interne kvalitetssikringsmekanismer, ikke mindst for at skabe grundlag for den eksterne evaluering.

Strukturen i de nationale videregående uddannelsessystemer har betydning for evalueringsorganernes ejerskab, arbejdsområde og fokus. Der findes derfor forskellige modeller. Enkelte lande har valgt en 'stjernemodel' med et centralt akkrediteringsorgan, som overvåger en række mere specifikke evaluerings- eller akkrediteringsorganer. I andre er et enkelt organ ansvarligt for kvalitetssikringen eller akkrediteringen.

Det hedder i Rådets henstilling, at "kvalitetsevalueringsorganets autonomi og/eller uafhængighed alt efter strukturen i uddannelsessystemet i de enkelte medlemsstater (både med hensyn til procedurer og metoder) kan bidrage til evalueringsprocedurernes effektivitet samt accepten af deres resultater." På den anden side er det almindelig anerkendt, at organerne skal fungere i tæt kontakt med den akademiske verden og tage behørigt hensyn til samfundets, offentlige og private sponors, studerendes, forældres og arbejdsmarkedets behov.

Ud over de nationale og regionale organer findes der en lang række faglige akkrediteringsorganer (f.eks. for ingeniører, læger og revisorer). De er oprettet længe før Rådets henstilling, og deres modus operandi påvirkes ikke af den. Der er dog lighedspunkter og synergier, som det vil være udbytterigt at udforske. Det gælder også for internationale akkrediteringsorganer eller institutioner som det europæiske EQUIS (erhvervsstudier) og de amerikanske organer AACSB (erhvervsstudier) og ABET (akkreditering af ingeniører i USA og bistand til udvikling af akkrediteringssystemer i andre lande).

2.2. Evalueringsformer

Der findes otte typer evaluering eller akkreditering: Evaluering af fag, programmer og institutioner, akkreditering af programmer og institutioner, gennemgang af institutioner (af de interne kvalitetssikringsmekanismer) samt benchmarking af fag og af programmer. Den mest gængse type er evaluering af programmer, men umiddelbart derefter kommer akkreditering af programmer, mens gennemgang af institutioner er den tredje mest populære type. Nyere er interessen for benchmarking af programmer eller fag, hvor man kortlægger bedste praksis på et bestemt område. Der er en klar tendens i retning af flere forskellige evalueringstyper, og de fleste evalueringsorganer benytter sig regelmæssigt af mere end en evalueringstype.

2.3. Kriterier og metodologier

Rådet opfordrede medlemsstaterne til at basere kvalitetssikringssystemerne på de elementer, der er opregnet i bilaget til henstillingen. I det store og hele arbejder evalueringsorganerne i overensstemmelse med disse elementer, selv om måden dog kan variere i forhold til den nationale og institutionelle sammenhæng. Nedenfor findes en kort analyse af deres gennemførelse:

Kriterier

I henstillingen knyttes kvalitetssikringskriterierne tæt sammen med den enkelte institutions mål i relation til samfundets og arbejdsmarkedets behov. ENQA-undersøgelsen³ påviser, at der er et klart skift væk fra evaluering ud fra institutionens fastlagte mål i retning af at bruge mere objektive, eksterne kriterier og standarder i evalueringen og akkrediteringen. Det kan

³ Se fodnote 9.

være minimumstandarder, gennemsnitsstandarder og mere krævende højere standarder, som sigter mod anerkendelse af ekspertise.

Institutionernes selvevaluering

Selvevaluering er et krav i de fleste evaluerings- og akkrediteringsordninger. Selvevalueringsgruppen består oftest af ledelsen og undervisningspersonalet, kun sjældent af studerende. Det administrative personales og de studerendes deltagelse varierer.

Ekspertgruppens besøg på stedet

Besøg på stedet er et standardelement i evalueringsprocessen. Det omfatter møder og interviews, ofte en præsentation af faciliteterne, et møde med den øverste ledelse og gennemgang af dokumentation.

Ekspertgruppens sammensætning

Alle evalueringsorganer bruger eksterne eksperter, og meget ofte indgår internationale eksperter i ekspertpanelet, især når der er tale om nabolande med samme sprog. Eksperter fra erhvervslivet bruges i under halvdelen af tilfældene, og faglige organisationer, studerende og tidligere studerende endnu mindre. Det er heller ikke særlig almindeligt, at udlændinge indgår i evalueringsorganernes ledelse, men det sker dog i stigende grad.

Rapportering og opfølgning

Rapporter om evaluering og akkreditering offentliggøres oftest, men ikke altid. Det er almindelig praksis at høre de evaluerede institutioner, før rapporterne offentliggøres. I tre fjerdedele af sagerne er institutionerne eneansvarlige for at følge op på henstillingerne; i halvdelen af sagerne deler de ansvaret med evalueringsorganerne og staten.

3. ANDEN DEL: EUROPÆISK OG INTERNATIONALT SAMARBEJDE

Resumé:

De fleste lande deltager i varierende grad i bilateralt, multilateralt, europæisk og globalt samarbejde om kvalitetssikring og akkreditering. Disse tværnationale initiativer har samme formål, nemlig fastlæggelse af sammenlignelige kriterier og metoder og sikring af, at kvalitetsevalueringsorganerne fungerer effektivt for at opnå større gennemsigtighed, og i sidste instans gensidig anerkendelse af kvalitetssikringssystemer og evalueringer.

3.1. Bilateralt og regionalt samarbejde

Regeringerne i Belgien (Flandern) og Nederlandene har besluttet at integrere deres kvalitetssikringsaktiviteter i et fælles akkrediteringssystem. Kvalitetssikringsorganer og ledelsen i videregående uddannelsesinstitutioner fra tolv lande⁴ har besluttet at iværksætte et 'fælles kvalitetsinitiativ', et uformelt netværk, som skal samarbejde om kvalitetssikring og akkreditering af bachelor- og master-programmer i Europa. 13 institutioner fra otte lande⁵ har

⁴ Belgien (Flandern), Danmark, Det Forenede Kongerige, Irland, Italien, Nederlandene, Norge, Schweiz, Spanien, Sverige, Tyskland og Østrig.

⁵ Belgien (Flandern), Irland, Nederlandene, Norge, Schweiz, Spanien, Tyskland og Østrig.

besluttet at grundlægge et europæisk konsortium for akkreditering, ECA, som fokuserer på kvalitetssikringsprocessens akkrediteringsaspekt og sigter mod gensidig anerkendelse af deres respektive kvalitetssikringssystemer og bedømmelser inden 2007. Netværket af central- og østeuropæiske kvalitetssikringsinstitutioner inden for videregående uddannelser (CEE-netværket) har 18 medlemsinstitutioner⁶, og kvalitetssikringsorganer fra de fem nordiske lande⁷ formaliserede i 2003 deres samarbejde i et nordisk kvalitetssikringsnetværk inden for videregående uddannelser. Alle disse grupper omfatter medlemsinstitutioner fra det brede europæiske netværk for kvalitetssikring inden for videregående uddannelser (ENQA).

3.2. The European Network for Quality Assurance in Higher Education (ENQA) (sammenslutning af europæiske evaluerings- og kvalitetssikringsinstitutioner på det videregående uddannelsesområde)

ENQA's oprettelse er en direkte følge af Rådets henstilling fra 1998, og netværket kan derfor betragtes både som henstillingens mest konkrete resultat på europæisk plan og som udgangspunkt og nøgleaktør for den fremtidige udvikling. ENQA's generalforsamling besluttede i juni 2004 at udvide medlemskabet til evalueringsorganer fra alle 40 lande, der har underskrevet Bologna-erklæringen, og iværksætte de nødvendige reformer for, at ENQA kan nå sine mål, nemlig at yde tjenester til sine medlemmer og arbejde for gensidig anerkendelse af kvalitetssikringssystemer i Europa.

ENQA har forpligtet sig til at indgå i et tæt samarbejde med ENIC- og NARIC-netværkene, hvis medlemmer er akkrediterede evaluators, for at afdække, hvordan bedre information om kvalitet kan fremskynde anerkendelsen af eksamensbeviser og studieforløb, især med hensyn til tværnationale uddannelser. ENQA's medlemmer arbejder for at gøre tværnationale evalueringer lettere, især af fælles og dobbelte grader.

3.3. Netværk inden for videregående uddannelse

Rådet opfordrer i sin henstilling til at støtte videregående uddannelsesinstitutioner, som ønsker at indgå i et tværnationalt samarbejde om kvalitetssikring. Der er taget adskillige nye initiativer på dette område, og andre er blevet opprioriteret takket være henstillingen og det pres, som deltagerne i Bologna-processen har lagt på hinanden.

Under European University Association (EUA) gennemføres et tværnationalt evalueringsprogram for uddannelsesinstitutioner, hvis formål er at bistå medlemmerne, således at institutionerne som helhed tager ansvar for en løbende kvalitetssikring og -forbedring. EUA deltager også i det af Kommissionen støttede 'kvalitetsprojekt', hvor universiteter hjælper hinanden med at indføre interne kvalitetssikringsmekanismer, forbedre deres kvalitet og forberede sig bedre til eksterne evalueringer.

På internationalt plan er International Network for Quality Assurance Agencies in Higher Education, INQAAHE, i færd med at udarbejde en håndbog om god praksis for kvalitetssikringsorganer, og International Association of University Presidents, IAUP, undersøger muligheden af at oprette et 'verdenskvalitetsregister' for kvalitetssikringsorganer.

⁶ Bulgarien, Estland, Kroatien, Letland, Litauen, Makedonien, Polen, Rumænien, Rusland, Slovakiet, Slovenien og Tjekkiet.

⁷ Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige.

3.4. Europarådet

Ifølge den såkaldte Lissabon-konvention, Convention on the Recognition of Qualifications concerning Higher Education in the Europe Region⁸, skal hvert land anerkende kvalifikationer erhvervet i et andet land som de samme som tilsvarende kvalifikationer erhvervet inden for dets eget system, medmindre der er betydelige forskelle mellem egne kvalifikationer og de kvalifikationer, der søges anerkendt. Blandt disse betydelige forskelle kan nævnes undervisningens og læringens kvalitet. Deraf vigtigheden af det nyligt etablerede tætte samarbejde mellem eksperter i kvalitetssikring (ENQA-netværket) og eksperter i anerkendelse af eksamensbeviser (EU's NARIC-netværk og ENIC-partnernetværket under Europarådet og UNESCO-CEPES).

3.5. OECD og UNESCO

OECD og UNESCO samarbejder om at udvikle ikke-bindende retningslinjer for forbrugerbeskyttelse inden for grænseoverskridende videregående uddannelser med særlig vægt på kvalitetssikring. UNESCO har etableret et globalt forum for kvalitetssikring, akkreditering og anerkendelse, som bygger på eksisterende netværk og konventioner vedrørende anerkendelse af eksamensbeviser. I Europa gennemfører UNESCO-CEPES et projekt om indsamling af indikatorer for videregående uddannelser, som vil kunne anvendes i kvalitetssikrings- og evalueringsarbejdet.

4. BERLIN-MANDATET

Den 19. september 2003 mødtes undervisningsministrene fra de 40 lande, som havde tilsluttet sig Bologna-erklæringen, i Berlin. Her vedtog de et kommuniké med en opfordring til ENQA's medlemmer til i samarbejde med EUA, EURASHE og ESIB at udvikle et sæt vedtagne standarder, procedurer og retningslinjer for kvalitetssikring, at afsøge måder, hvorpå man kan indføre et hensigtsmæssigt peer review-system for kvalitetssikrings- og/eller akkrediteringsagenturer eller -organer, og at lade opfølgingsgruppen rapportere tilbage til ministrene i 2005.

To arbejdsgrupper under ENQA gennemgår mandatets forskellige elementer: en arbejdsgruppe om standarder, procedurer og retningslinjer, og en om oprettelse af et hensigtsmæssigt peer review-system. Eksperter trækker på eksisterende undersøgelser og erfaringer fra ENQA og dets medlemmer, der samarbejder i regionale (Nord- og Østeuropa) eller specialiserede netværk (European Consortia for Accreditation). De undersøger EUA's evalueringer af institutioner, den kompetencebaserede strategi fra Tuning-projektet⁹ og arbejdsresultater fra fagspecifikke faglige akkrediteringsinstitutioner. Også erfaringer fra andre dele af verden, især USA, indgår i arbejdet.

ENQA rapporterer tilbage via Bologna-processens opfølgingsgruppe og vil fremlægge et udkast til endelig rapport i begyndelsen af 2005 forud for ministermødet i Bergen i maj 2005.

⁸ <http://conventions.coe.int/Treaty/Commun/QueVoulezVous.asp?NT=165&CM=8&DF=10/02/04&CL=ENG>

⁹ Deusto Universitet, Bilbao, Spanien (www.relint.deusto.es/TuningProject/index.htm) eller Groningen Universitet, Nederlandene (www.let.rug.nl/TuningProject/index.htm).

5. KONKLUSION

Gennemførelsen af Rådets henstilling fra 1998 har været en udtalt succes, idet de fleste lande har etableret et kvalitetssikringssystem, og der har været et intenst samarbejde om kvalitet på europæisk plan. Den centrale placering, som spørgsmålet om kvalitet fik i Bologna-processen og Lissabon-strategien, har af indlysende grunde sat ekstra skub i arbejdet med kvalitetssikring, der nu anerkendes som en vigtig komponent i den nye 'Europæiske referenceramme for kvalifikationer'.

Der er gjort en stor indsats på bilateralt og regionalt plan for at skabe et tillidsfyldt klima, som kan lette den gensidige anerkendelse af kvalitetssikringssystemer og evalueringer. Det mandat, som ENQA fik i Berlin, kan få lige så positive følger i en bredere europæisk sammenhæng.

Tiden er nu inde til at tage afgørende skridt for at opnå reel gensidig anerkendelse af kvalitetssikrings- og akkrediteringssystemer og evalueringer og lade kvalitetssikringen bidrage effektivt til vores fælles mål, nemlig at gøre Europas videregående uddannelser til en 'verdenskvalitetsreference'. Der kan og skal gøres fremskridt på dette vigtige område.

Bilag

1. Kommuniké fra Berlin, uddrag om kvalitetssikring
2. Landenes allerede eksisterende kvalitetssikringsorganer

"Virkeliggørelse af det europæiske område for videregående uddannelse"

Kommuniké fra undervisningsministrenes konference

Berlin, den 19. september 2003

=Uddrag om kvalitetssikring=

"De videregående uddannelsers kvalitet har vist sig at være det centrale element i virkeliggørelsen af et europæisk område for videregående uddannelse. Ministrene forpligter sig til at støtte den videre udvikling af kvalitetssikring på institutionelt, nationalt og europæisk plan. De understreger behovet for at udvikle fælles kriterier og metoder for kvalitetssikring.

De understreger ligeledes, at hovedansvaret for kvalitetssikringen inden for de videregående uddannelser i overensstemmelse med princippet om institutionernes autonomi ligger hos den enkelte institution, og dette princip danner grundlaget for det akademiske systems reelle ansvarlighed inden for den nationale ramme for kvalitet.

De vedtog derfor, at de nationale kvalitetssikringssystemer inden 2005 skal omfatte følgende:

- En definition af de involverede organers og institutioners ansvarsområder.
- Evaluering af programmer eller institutioner, herunder intern evaluering, ekstern evaluering, deltagelse af studerende og offentliggørelse af resultater.
- Et akkrediterings-/certificeringssystem eller lignende procedurer.
- Deltagelse, samarbejde og netværkssamarbejde på internationalt plan.

På europæisk plan opfordrer undervisningsministrene ENQA's medlemmer til i samarbejde med EUA, EURASHE og ESIB at udvikle et sæt vedtagne standarder, procedurer og retningslinjer for kvalitetssikring, at afsøge måder, hvorpå man kan indføre et hensigtsmæssigt peer review-system for kvalitetssikrings- og/eller akkrediteringsagenturer eller -organer, og at lade opfølgingsgruppen rapportere tilbage til ministrene i 2005."

Landenes allerede eksisterende kvalitetssikringsorganer

Country	Agency	Scope	Main evaluation type
Albania	Accreditation Agency of Higher Education, Accreditation Council	National, university and non-university sectors	Programme and institutional evaluation and accreditation
Austria	Fachhochschulrat – www.fhr.ac.at	National, non-university sector	Institutional and programme evaluation, programme accreditation
Austria	Österreichischer Akkreditierungsrat – www.akkreditierungsrat.at	National, private universities	Institutional accreditation, programme accreditation
Belgium (Flanders)	Flemish Inter-university Council – www.vlir.be	Regional, university sector	Programme evaluation
Belgium (Flanders)	Council of Flemish Institutes for Higher Education – www.vlhora.be	Regional, non-university sector	Programme evaluation
Belgium	Conseil des Recteurs (CRef)	University sector	Programme evaluation
Bulgaria	National Evaluation and Accreditation Agency at the Council of Ministers – http://www.neaa.government.bg	National, university and non-university sectors	Programme and institutional evaluation and accreditation
Croatia	National Council for Higher Education	National, university and non-university sectors	Programme evaluation in function of accreditation by ministry
Cyprus	Council of Educational Evaluation - sekap@cytanet.com.cy	National, non-university sector	Programme evaluation, programme accreditation
Czech Republic	Accreditation Commission – www.msmt.cz/DOMEK/default.asp?CAI=2856	National, university and non-university sectors	Programme accreditation
Denmark	Danish Evaluation Institute – www.eva.dk	National, university and non-university sectors	Programme evaluation and accreditation, institutional evaluation

Country	Agency	Scope	Main evaluation type
Estonia	Estonian Higher Education Accreditation Centre – www.ekak.archimedes.ee	National, university and non-university sectors	Programme accreditation
Finland	Finnish Higher Education Evaluation Council – www.finheec.fi	National, university and non-university sectors	Programme and institutional evaluation
France	Comité National d'Évaluation – www.cne-evaluation.fr	National, university sector	Institutional evaluation
France	Inspection générale de l'administration de l'éducation nationale et de la recherche (IGAENR) – www.education.gouv.fr	National, university and non-university	Institutional evaluation
Germany	Akkreditierungsrat – www.akkreditierungsrat.de	National, university and non-university sectors	Meta-accreditation
Germany	Zentrale Evaluations- und Akkreditierungsagentur (ZevA) – www.zeva.uni-hannover.de	Regional, university and non-university sectors	Programme accreditation
Germany	Akkreditierungs-, Zertifizierungs- und Qualitätssicherungs-Institut (ACQUIN) - www.acquin.org	Regional, university and non-university sectors	Programme accreditation
Germany	Agentur für Qualitätssicherung durch Akkreditierung von Studiengängen (AQAS) – www.aqas.de	Regional, university and non-university sectors	Programme accreditation
Germany	Akkreditierungsagentur für Studiengänge der Ingenieurwissenschaften, der Informatik, der Naturwissenschaften und der Mathematik (ASIIN) – www.asiin.de	Regional, university and non-university sectors, subject-specific	Programme accreditation

Country	Agency	Scope	Main evaluation type
Germany	Akkreditierungsagentur für Studiengänge im Bereich Heilpädagogik, Pflege, Gesundheit und Soziale Arbeit (AHPGS) – www.ahpgs.de	Regional, university and non-university sectors, subject-specific	Programme accreditation
Germany	Stiftung Evaluationsagentur Baden-Württemberg (EVALAG) – www.evalag.de	Regional, university and non-university sectors	Programme evaluation
Germany	Foundation for International Business Administration Accreditation – www.fibaa.de	Regional, university and non-university sectors, subject-specific	Programme accreditation
Hungary	Hungarian Accreditation Committee (HAC) – www.mab.hu	National, university and non-university sectors	Programme and institutional accreditation
Iceland	Division of Evaluation and Supervision – http://mrn.stjr.is	National, university and non-university sectors	Programme and institutional evaluation
Ireland	Higher Education and Training Awards Council (HETAC) www.hetac.ie	National, non-university sector	Programme and institutional evaluation and accreditation
Ireland	Higher Education Authority – www.heai.ie	National, university sector	Institutional evaluation, meta-evaluation
Ireland	National Qualification Authority of Ireland – www.nqai.ie	National, non-university sector	Institutional evaluation
Italy	National Committee for the Evaluation of the University System – www.vsu.it	National, university sector	Programme and institutional evaluation, institutional accreditation
Latvia	Higher Education Quality Evaluation Centre - www.aiknc.lv	National, university and non-university sectors	Programme and institutional evaluation and accreditation
Lithuania	Lithuanian Centre for Quality Assessment in Higher Education – www.skvc.lt	National, university and non-university sectors	Programme evaluation and accreditation

Country	Agency	Scope	Main evaluation type
Macedonia	Ministry of Education and Science, Accreditation Board	National, university and non-university sectors	Programme and institutional evaluation and accreditation
Netherlands	Inspectorate of Higher Education – www.owinsp.nl	National, university and non-university sectors	Programme and institutional evaluation, meta-evaluation
Netherlands	Netherlands Quality Agency – www.hbo-raad.nl	National, non-university sector	Programme evaluation
Netherlands	Netherlands Accreditation Organisation – www.nao-ho.nl	National, university and non-university sectors	Programme accreditation
Netherlands	Quality Assurance Netherlands Universities (QANU) – www.qanu.nl	National, university sector	Programme evaluation
Norway	Norwegian Agency for Quality Assurance in Education (NOKUT) – www.nokut.no	National, university and non-university sectors	Programme and institutional evaluation and accreditation
Poland	National General Accreditation Commission – www.men.waw.pl	National, university and non-university sectors	Programme and institutional accreditation
Poland	University Accreditation Commission – http://main.amu.edu.pl/~ects/uka/uka.html	National, university sector	Programme accreditation
Poland	Association of Management Education Forum – www.semforum.org.pl	National, private university and non-university sectors, subject-specific	Programme evaluation and accreditation
Portugal	National Council for Evaluation of Higher Education (CNAVES) – www.cnaves.pt	National, university and non-university sectors	Institutional evaluation
Romania	National Council for Academic Assessment and Accreditation – www.cneaa.ro	National, university and non-university sectors	Programme and institutional accreditation
Slovakia	Accreditation Commission – www.akredkom.sk	National, university and non-university sectors	Programme and institutional accreditation

Country	Agency	Scope	Main evaluation type
Slovenia	Council for Higher Education	National, university and non-university sectors	Institutional accreditation
Slovenia	Higher Education Quality Assessment Commission (HEQAC)	National, university and non-university sectors	Programme and institutional evaluation
Spain	National Agency for Quality Assessment and Accreditation (ANECA) – www.aneca.es	National, university sector	Programme and institutional evaluation and accreditation
Spain	Agency for Quality Assurance in the Catalan University System – www.agenqua.org	Regional, university sector	Programme and institutional evaluation
Sweden	National Agency for Higher Education – www.hsv.se	National, university sector	Programme and institutional evaluation and accreditation
Switzerland	Centre for Accreditation and Quality Assurance of the Swiss Universities (OAQ) – www.oaq.ch	National, university sector	Programme and institutional accreditation
United Kingdom	Quality Assurance Agency for Higher Education (QAA) – www.qaa.ac.uk	National, university and non university sectors	Programme and institutional evaluation
	European University Association (EUA) – www.eua.be/eua/	University sector	Institutional evaluation